

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Tisza Kálmán jubileuma.

Bács-Bodrogh vármegye, ugy
is, mint az ünnepelelt hazá-
nak minden tekintetben
számot tevő része; de ki-
vált úgy is, mint politikai
meggyőződés szerint túlnyomólag
szabadelvűpárti terület, a lelkesedés, kegye-
let és bámulat vegyes ér-
zelmeivel olvasta Királyunk
Ófelségének az ország mi-
niszterelnökehez, pártunk vezéréhez intézett kö-
vetkező legmagasabb távirati üdvözlését:

„Bécs, 1885. március 2. Fogadja legbensőbb
szerencse kívánataimat e mai napon, melyen há-
lás elismeréssel megemlékezve Önnek egy év-
tizeden át Nekem és az országnak tett jeles
szolgálatáról, változatlan kegyelmem és bizal-
mam biztosításával, azon őszinte óhajtásnak adok
kifejezést, hogy az isteni gondviselés még évek
során át kölcsönözzön Önnek egészséget, erőt
és kitartást a trónnak és hazájának áldozatkész-
séggel szentelt kiváló működésében.

Ferenc József.

A királyi kegynek, hogy ne mondjuk há-
lának, ezen szokatlanul meleg kifejezése: a mi-
niszterelnökre nézve egy államférfiú által elér-
hető minden dicsőségnél magasabb. Tisza,
az ő puritán egyszerűségében, mindig követke-
zetesen visszautasított minden címet és rangot,
ugy hogy a királyi elismerés rendes tárházában
nem lehetett neki való jutalmat keresni.

Szívébe nyul tehát a legalkotmányosabb
uralkodó, bensőségtől áthatott, mondhatni bar-
rátságos érzésekben biztosítja a nagy férfit
változatlan bizalmáról.

Soha király miniszterének ily rokonszen-
ves szavakban nem kívánt szerencsét. De az is
igaz, hogy talán soha uralkodó egy embernek
olyan hasznát nem vette, mint Urunk Királyunk
Tisza Kálmánnak.

Túl a Lajtán keserves alkotmányharcok,
irgalmatlan nemzetiségi súrlódások provokálják
a fejedelmet a legkellemetlenebb királyi teen-
dőre, a személyes beavatkozásra. Magyarorszá-
gon az alkotmány mindenkitől — párt, nyelv
és vallás különbsége nélkül — egyaránt felté-
kenyen tiszteltetik; a nemzeti nyugalom napról
napra jobban csendre verődik. Mindezt
a jubiláló férfiú erős keze és mindenható esze
eszközi, midőn a korona és nemzet jogait ál-
landó harmonikus egyensúlyban tartva, fölfelé
a trónnak, lefelé a szabadságnak bizonyul meg-
ingathatlan szegletkövévé.

Mióta történelem iratik, alig volt rá eset,
hogy egy válságos küzdelmek között szereplő
államférfiú az alkotmányos porondon kétszer is
megdeleljen a hatalom zenitjén; ez a szerencse
a legkiválóbb közpályai embereknek is egyszer
jut csak osztályrésztül. Főlkelnek, megdelelnek,
lenyugszanak mint a nap.

Tisza most másodszer van az önerőkből
elérhető legnagyobb földi tisztesség élvezetében.
Először midőn a korona és nemzet egyaránt
felé, csak felé fordult bizalmával, hogy mentse
meg az ország sokfelől ostromolt hajóját. Most,
tiz évi küzdelmes munka után, mely alatt a
demagógia titánjai az ő báronyszékének Olim-
pusát a vádak és támadások minden fegyver-
vel döngötték, másodszer is itt áll töretlen
munkaerőben, megfogyhatatlan eréllyel, törté-
nelem elé tartozó, közcsumált sikerekkel.

E sikereket elismerik a legelkeseredettebb
ellenfelek is. Mondjunk-e többet, mint hogy Ma-
darász József, függetlenségi párti képviselő volt
az első a gratulációk hosszú sorában?

Elismeri és kiválóan méltányolja azon
nagy párt, melynek élén, a szabadelvű haladás
eszméit zászlajára írva, tiz év óta kitartó önle-
mondással intézi a haza sorsát.

És ez utóbbi jelenség, kell, hogy minden
igaz hazafit örömmel töltőn el a jövőre vo-

natkozólag. Mert ezen alkotmányos többségnek
megmáshatlan ragaszkodása megnyugtató ke-
kezességet nyújt az iránt, hogy minden apró
intrikák és szakadár töredékek dacára is, azon
egyedül biztos vágányban fog hazánk előre ha-
ladni, melyet im ezennel is úgy a korona, mint
a nemzet alkotmányos kötelessége helyesel és
szentesít.

Mert a bel- mint a külföldön mindazok,
akik Magyarország állapotainak szilárdsága iránt
érdeklődnek, le fogják vonhatni a megnyugtató
következőket azon tényből, hogy eme bizalmi
nyilatkozatok a kormány feje iránt, úgy a nem-
zet nagy többségének, mint az alkotmány más-
sik mértékadó tényezőjének, a koronának rész-
éről, éppen most hangsúlyoztatnak, midőn az
országgyűlésen a pártduh legmérgesebb nyilai
pattogtak le a miniszterelnök széke körül. És
míg a nemzet színe-java, szám- és érték szerinti
főle, ily törhetlenül ragaszkodik vezéréhez: ad-
dig hazánk csendes fejlődése az állandóság és
nyugalom, a megbízhatóság és erő összes kel-
lekeivel rendelkezik. Ezen erély, mint Caesaré;
ezen szerencse, mint Pompeiusé; ezen jellem, mint
Catoé, tartsa, irányítsa és fejlessze tovább is
szeretet hazánkat!

Budapest, 1885. március 3.

A miniszterelnök jubileuma.

Tekintettel arra, hogy az ünnepélyről, an-
nak zárt és mondhatni családias jellegénél
fogva, nem igen fognak a közönség elé teljes
leírások jutni, jónak látom Bács-Bodrogh me-
gyére szóló lapját annak lefolyásáról értesíteni,
nagyjából elhagyván mindazt, amit a napilapok
amúgy is előbb közölhetnek.

A főispánok, számra 52-en, március 2-án
d. u. 1 órakor gyűltek össze a főrendiházban,
mindannyian diszruhában, kísérvé szintén disz-
ruhába öltözött és a megyék színeit viselő hu-
szárjaik által.

Megjelentek: Darvas Imre Abauj-Torna-,
Tabajdy Károly Arad és Krassó-Szörényi-,
Szmrecsányi Dárius Árva-, Sándor Béla Bács-
Bodrogh-, Perczel Miklós Baranya-, Majláth
István Bars-, Beliczey István Békés-, báró Pe-
rényi Zsigmond Bereg és Ugocsa-, báró Vay
Béla Borsód-, Lonovics József Csanád-, Mikó
Bálint Csik-, Rónay Lajos Csongrád-, báró
Bánffy Dezső Beszterce-Naszód és Szolnok-Do-
boka-, báró Bánffy Zoltán Maros-Torda-, báró
Kemény György Torda-Aranyos-, Majláth György
Esztergom-, gróf Czirák Béla Fehér-, Horváth
Mihály Fogaras-, Fáy Gusztáv Gömör-Kis-Hont-,
gróf Batthyányi Lajos Győr-, gróf Degenfeld
József Hajdu-, Pótsa József Háromszék-, Beöthy
Lajos Heves-, báró Majthényi László Hont-,
Pogány György Hunyad-, Balogh Imre Jász-
Nagykun-Szolnok-, gróf Bethlen Gábor Kis- és
Nagy-Küküllő-, gróf Eszterházy Kálmán Kolozs-,
Zuber József Komárom-, Lónyay János Márma-
ros-, Simon Gyula Mosony-, gróf Gyürky Áb-
rahám Nógrád és Nyitra-, gróf Szapáry István
Pest-Pilis-Solt-Kiskun-, gróf Eszterházy István
Pozsony-, Mattyasovszky Tamás Sáros-, Janko-
vich László Somogy-, Gráffy József Szabolcs-,
Domahidy Ferenc Szatmár-, Brennerberg Mór
Szeben-, gróf Csáky Albin Szepes-, Ormós Zsig-
mond Temes-, gróf Széchenyi Sándor Tolna-,
Hertelendy József Torontál-, Kubicza Pál Tren-
csén-, Dániel Gábor Udvarhely-, Radó Kálmán
Vas-, Molnár István Zemplén-, báró Radvánszky
Béla Zólyom megyék főispánjai. Továbbá Kál-
lay Albert Szeged-, Parcsetich Félix Ujvidék-,
Jankovich Aurél Szabadka és Baja-, és Nikolics
Sándor Pancsova és Versec városok főispánjai.

A menet 2 óra után indult meg 50 kocsin,
a bakon az illető megyék huszárjaival, a mi-
niszterelnöki palotához. A menet igen szép fes-
tői látványt nyújtott.

Szónok báró Majthenyi László honti főis-
pán volt, ki a miniszterelnökhöz a következő,
késztéri olvasásra is nagyon érdemes beszédet
intézte:

Nagyméltóságú miniszterelnök úr! Nehéz
idők mindig megteremtették azon férfiakat, kik
a feladat magaslatán állottak. Hazánkban vál-
ság fenyegette nemcsak a pénzügyek, de né-
mely parlamenti intézmények egyensúlyát is.
Azóta 10 év telt el és habár szellemi és anyagi
fejlődéseink processusát befejezettnek nem te-
kintjük, haladás jelzi a letűnt évtizedet. Az
aggályt megnyugvás, az egyensúly megzavart-
ságát annak helyreállítása, részben megköze-
lítése váltotta fel. Tért nyert, erősült a magyar
állam eszméje; szilárdult a nemzeti önérzület.
Az ország nyert törvényhozási alkotásokat,
melyek a modern civilizációnak képezik fajunk
geniusához idomított vívmányait. A mi létrejött,
tagadhatlanul magán viseli Nagyméltóságod
hatalmas egyéniségének és kormányzati irányá-
nak jellegét.

De gazdagabb lett nagyméltóságod is, mert
míg a kipróbált hazafiság, államférfiú jellem,
nem kétségtel és nem kétséghető szellemi fő-
lény, szorosabbra fűzték Nagyméltóságodhoz
rég barátit: ezekhez tiszteletben és ragaszkod-
ásban versenyezve, sorakoznak azok is, kik
mindig egyetértettek a célban, ha az eszközök-
ben lehetett is némi eltérés. De azonfelül
azon elismerésben, melyet nem egyszer csak
az utókor szenvedélytelen igazságszeretete szol-
gáltat a valódi hazafíú érdemeknek, Nagymél-
tóságodat már kortársai részesítik, midőn a
korona és polgártársai folytonos és foko-
zódozó bizalma környezi, a kormányvezetés oly
hosszú tartama után is, a melynek példáját
a parlamenti rendszer újabbkori történelmében
hasztalan keresnők. S midőn mi Nagyméltósá-
god kormányba léptének 10-dik évfordulója al-
kalmából, mint az ország polgárai ezen elis-
meréshez, teljes élénkséggel csatlakozunk; mint
az ország főispánjai óhajtottuk hódolatteljes há-
látnak adni kifejezést azért, hogy Nagyméltó-
ságod a főispáni állás díszét mindig emelte;
hogy valahányszor igazságtalanul megtámadtat-
tunk, védelmünkre kelt, midőn azt — távol lé-
vén — önmagunk nem tehetjük; hogy sokszor
nehéz feladataink kötelemhű teljesítésében, Nagy-
méltóságodnál mindenkor biztos és jóakátatu
támogatására találtunk. S a mint élénk a
hálaérzet bennünk ma, legyen meggyőződve
Nagyméltóságod, hogy messze túl fogja az élni
a hivatalos kötelek fenállását. — Mi le-
szünk, mint vagyunk, mint főispánok Nagymél-
tóságod kormányzatának közgei a közigazga-
tásban, de mint az ország polgárai szabad meg-
győződésből és emelt fővel támogatói Nagymél-
tóságod hazafias törekvéseinek. (Zajos helyes-
lés). Lehet, hogy a törvényhozás határozata
folytán ki fogunk válni azon törvényhozói tes-
tületből, melynek elődeink századokon át tag-
jai voltak s mi önzetlen hazafias készséggel
hozzá fogunk járulni ezen áldozat meghozatalá-
hoz s akkor, midőn élénk kifejezést adunk
Nagyméltóságod iránti őszinte és mély tisztele-
tünknek, változatlan meleg ragaszkodásunknak
s az ég áldásait esdjük le Nagyméltóságodra,
családjára és hazafíú működésére; legméltóbban
zengettük el hattudalainkat, ha búcsút veszünk az
őskori római harcos szavaival: „Te morituri
salutant.“ (Zajos éljenzés és tetszés.) Az Isten
éltesse Nagyméltóságodat sokáig! (Hosszantartó
lelkes éljenzés.)

Ebédet a főispánok este 5 órakor az „Eu-
rópa“ dísztermében adtak. Vendégek: Tisza
Kálmán miniszterelnök, gr. Szapáry Gyula, Tre-
fort Ágoston, br. Orczy Béla, Pauler Tivadar, br.
Fejérváry Géza, br. Kemény Gábor miniszte-
rek, br. Vay Miklós koronaőr, a főrendiház al-
elnöke, Péchy Tamás a képviselőház elnöke,
Perczel Béla a legfőbb ítélőszék elnöke, Szlavy
József koronaőr, Széll Kálmán v. b. t. t., or-
szággy. képviselő, Beniczky Ferenc, Gromon
Dezső, Boros Gábor, Tanárky Gedeon, Matle-
kovits Sándor és Köffinger Frigyes államtitká-
rok, Tarkovich József miniszterelnökségi mi-
niszteri tanácsos, Lukács György, Trifunác
Pál, Jekelfalussy Lajos, Peőcz Elek belügyminisz-

teriumi miniszteri tanácsosok és Stesser József belügyminiszteri elnöki osztálytanácsos voltak.

Ugy a főispánok, valamint a vendégek frakkban, fehér nyakkendővel és rendjelekkel díszítve jelentek meg.

Az ebéd 9 órákor ért véget.

A főispánok mindannyian lefényképtették magukat, mely képek egy felette díszes albumba összegyűjtve, később fognak a miniszterelnökek átnyújtani. — e. — e.

Hírek.

A bács-bodrogh megyei kir. adófelügyelő ur önagsága — Buday József — I. oszt. p. ü. tanácsossá lépett elő; sok szerencsét és kitartást ez új kitüntetéshez!

Az újvidéki kir. kath. magy. főgymnasium f. évi március hó 8-án a főgymnasium dísztermében, Frankl István igazgató úrnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjével leendő feldíszítése alkalmából ünnepélyt rendez. Kezdeté 11 órákor.

A szerb képviselők értekezletüket Bpsten a napokban folytatták s a megindítandó hírlapról s a szerb egyház autonómiaja dolgában követendő magatartásuk részleteiről tanácskoztak.

Újvidékről írják. Polgári kaszinónk Tisza Kálmán tíz éves minisztersége évfordulóját 2-án rögtönzött estélyen ünnepelte, melyen az intelligencia és polgárság nagy számban jelent meg. Első felköszöntőt Tóth István kaszinói elnök mondotta riadó éljenek közt; hódolatát a kaszinó sürgönyileg fejezte ki.

A zombori ellenzék egyik sikert a másik után aratja. Erdemes képviselőnk a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat 5-ik paragrafusánál, mely egy zsidó rabbinak, mint hitfelekezeti képviselőnek bevételéről szól, megfélekedett programjában adott azon szent ígértéről, hogy felekezeti és nyelvi különbségek soha nem lesznek irányadók reá nézve. És ime, dacára pártja vezérterfiai példájának s ígéréteinek, ellene szavazott az öreg ur az 5-ik paragrafusnak; az az öreg ur, aki a mi pártunkat az alszabadelvűség és türelmetlenség pártjának nevezte.

Együttal illusztrációját megjegyezzük, hogy Széchényi Jenő, a kernaügyi kerület képviselője, aki még a hegyébe római katolikus pap is, a §. mellett szavazott.

Várjuk erősen, hogy a párt helybeli vezérterfiai és „független” közvéleménye, mikor lesz szíves nekünk, alszabadelvűeknek, az igazi patent habarék-szabadelvűség ezen „sarkányfogó” nyilatkozatát népszerűen megmagyarázni?

Eladdig is ezen újabb sikert majd a többiekhez jegyezzük.

A zombori takarékpénztár a helybeli jótékony magyar nőegyletnek kath. iskola gyermekeknek a karácsonyfa ünnepély alkalmából való felruházására 150 frtot ajándékozott. A nőegylet a derék pénzügyes érdemes igazgatójának Barthal József úrnak, a nagylelkű ajándékért e helyütt is hálás köszönetét fejezi ki. Zombor 1885. március hó 4-én Esztergamy Borbála elnök, dr. Margalits Ede titkár.

Verbanovits Boldizsár szabadkai lakos utban van Jeruzsálem felé. Vágyainak netovábbja, hogy egy misénél a szent sir előtt minisztránsként fungálhasson.

Esküdtészi tárgyalás lesz ismét e hó 11-én a Fortunában. A tárgyalás alapját Keller István újvidéki ügyvédnek Bachmann Antal, Fischer Ferenc, Geissler József és Kaltner János újvidéki néptanítók ellen indított sajtópöre képezi. Az inkriminált cikk, melyben a vádlottak panaszost „revolverhős” és más efféle cimkekkel ruházták föl, a „Bács-Bodrogher Presse” című lapban jelent meg.

Egyetemes zenészet kongresszus. A „Zenetanárok orsz. egylete” fölkéri úgy a fővárosi, mint az ország összes zenetanárait s tanítóit s általában mindazokat, kik hazánkban a zene ügye iránt érdeklődnek, hogy a f. év július havában Budapesten megtartandó egyetemes zenészet kongresszusban résztvevni szíveskedjenek. A kongresszus a megállapított tervrajz szerint négy napra fog terjedni következő beosztással: Első nap: Egy zenetanárképző országos intézet életbeléptetési ügyének megvitatása. — Második nap: Egy Magyarhonban élő zeneoktatással foglalkozók nyugdíjintézete életbeléptetési kérdése s módzatainak megvitatása. — Harmadik nap: Az általános, különösen pedig a hazai zenei viszonyokra vonatkozó minden irányú felolvasások és értekezések tartása. — Negyedik nap: Kirándulások és szórakozások. Mindazok, kik a kongresszusban résztvevni s mind ama előnyökben részesülni óhajtanak, melyeket a jelentkezők számára a „Zenetanárok orsz. egylete” biztosít, mindök: mérsékelt áru vasúti és gőzhajói jegyek, elszállásolás, a kiállításnak díj nélküli látogatása stb., fölkértenek, hogy bejelentéseiket f. év március hó végéig az egylet elnökségénél (Bodza-utca 21) megtenni szíveskedjenek. Ugyiszintén fölkértenek az egyleti bel- s kültagok, valamint a fővárosi és vidéki érdekeltek, kik felolvasásokat tartani óhajtanak, hogy ebbeli bejelentéseiket — szintén a fentjelzett határideig megtenni szíveskedjenek. — A kongresszus ideje s napjainak végleges meghatározása, valamint a jelentkező résztvevők számára nyújtandó előnyöket tudató értesítvény f. év május hó végén fog közzététetni.

Helyreigazítás. A színházi közgyűlésről szóló tudósításunk végébe készakarva beszédettünk valamit, ami ott nem történt, csak azért, hogy a lapunk hírvolatán vergődő élszöveket megcsipessük. Miután ez már csütörtökön sikerült, most a történeti igazság kedvéért megjegyezzük, hogy a „közgyűlés nem folyósított a jegyzőnek 100 frtot.” Nem is tehetet volna, mert nem volt arra indítvány a tárgysorban, különben is ezen dolog az igazgatóság ügykörebe tartozik.

Bezdánban e hó 10-én kedden lesz a bájos Roheim Frida kisasszonynak, Roheim Károly előkelő birtokos és megyei képviselő kedves lányának esküvője Augendent József úrral.

Pályázat. Az Újvidék és Pétervárad közt készítenő telefonhálózatra az ajánlatok március 20-ig a közmunka és közlekedési miniszterhez küldendők.

A f. évi állami költségvetésben az adai földmives iskola 8300 frttal figurál.

Szerdán délelben Bese Ferenc, a Ferencsatornai igazgatóság iroda szolgálója, fél liter siller borral kezében hazá ment s betűlőről magára zárta az ajtót. Felesége nem volt otthon. Zsinegből gúzt font s arra egy fali régi mázsaszögön fölakasztotta magát. A szerencsétlen egy cédulán jelzi túlvilági útját és mire észrevették, már minden mentési kísérlet sikertelennek bizonyult. Tetemei a kórházban fekszenek a régtől búskomor, különben hű s értelmes szolgának.

A mostani náthás világban nem lesz érdektelen, ha ezen kellemetlen betegségben szenvedőknek egy háziszert ajánlunk. Egy csészebe 2-3 drb kámfort teszünk s arra forró vizet öntünk s ormányunkat annak gőze fölé tartjuk, három óránként ezen műveletet 4-szer ismétéljük, a náthától megszabadulunk.

Gyászír. Özv. Varboki Plachy Bertalanról úgy sajtát, valamint gyermekei: Aranka, Árpád, Zoltán és Dezső, úgyszinté számos rokonai, barátai nevében szomorodott szívvel tudatják, felejtethlen emlékü leánya, testvérök s rokonok Varboki Plachy Zelemérnek 1885. évi március hó 2-án 20 éves korában, hátgerinc-sorvadásban, a halotti szentségek átjatos felvétele után történt gyászos elhunytát. — A boldogultnak hűlt tetemei március 3-án délután 4 órákor fognak az ó szivaci róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tetetni; az engesztelő szt.-mise pedig f. hó 4-én d. e. 9 órákor az ó szivaci róm. kath. templomban az Úrnak bemutatni. Ó Szivac, 1885. évi március hó 2-án. Béke lebegjen hamvai felett!

Szabadka febr. 28. Árva színi idényünkét fölélenkítette Újházi Edének vendégszerelése. Valóságos verőfény az sötétségben! Február 25-én lépett fel először, mint Knabe Farkas Jeremiás, mely szerepben a közönséget a meghatótság és jókedv váltakozó könnyre fakasztotta, továbbá az „Ósi napsgár”-ban és végül előadta az „Ibolyaföld”-ből a tót káplár jelenetét, homeri kacaj és tomboló tetszészaj kíséretében. Másnap 26-án „Budapest” című vígjátékban Békés Zsigmond tősgyökeres alakját személyesítette utánozhatlan eredetiséggel, pompás kedélyvel. 28-án Bercik Árpád „Protekcio”-jában ragyogtatta művészi képességét, 27-én pedig a „Zalameai bíró” címserpében frenetikus tetszést aratott. A közönség nem tudul oly tömegesen a színházba, mint Vizvári vendégszerelésénél. Ma még egyszer utoljára lép föl Vahot Imre „Országgyűlési szállásában” mint Burmann.

Csillagok járása. Március hónap bővelkedni fog a különböző csillagászati tüneményekben. Első sorban már a legközelebbi napokban látható lesz az égen az Enke-üstökös. 16-án napfogyatkozás lesz, melyet mi európaiak nem fogunk látni. 30-án a holdban fog beállni nálunk is látható részleges fogyatkozás. A holdban, szemben a múlt hóval, melyben csak három holdváltozás volt, most 5 változás fog előfordulni. Holdtölte 1-én 5 óra 16 perckor reggel; utolsó negyed 8-án 8 óra 10 perckor este; újhold 16-án 6 óra 53 perckor este; első negyed 23-án 6 óra 39 perckor este s ismét holdtölte 30-án 5 óra 56 perckor este. Hold földtávolban van 9-én este 10 órákor s földközelpelen 23-án este 10 órákor. Bolygók járása a következő: A hó kezdetén este 9 órákor Jupiter délnyugatra 43 fok magasságban áll a láthatár fölött s Szaturnus délnyugatra 53 foknyi magasságban s Szaturnus nyugatra 37 fok magasságban látható. Mercur 5-én csak fél órával előbb kel a napnál, azért nem is vehető észre az egész hónapban át, 28-án délelőtt 10 órákor napközelpelen van s este 8 órákor emelkedő pályasomójában. A nap 20-án délelőtt 11 óra 41 perckor lép kos jegyébe s ekkor veszi kezdetét a csillagászati tavasz. A közönséges életben 19-től szokás a tavaszt számítani.

Sulyovics Ferenc ellen fennállott csőd megszűnt, Zombor.

Jankovácon Bobár Imre tanító, 31½ évi működés után 53 éves korában elhunyt. A boldogult 1832. okt. 15-én Jankovácon született, 1853. jul. 28-án Szegeden képesített s azóta folyton működik. Béke sírhalmára!

Felhívjuk a helyi s környékbeli közönség szíves figyelmét Nikó Lina derék primadonnának szombati jutalomjátékára.

A hódásági kaszinó-egylet f. hó 1-én tartott rendes közgyűlésén a tisztújítás következő eredményel folyt le: elnök ifj. Trischler Xav. Ferenc, alelnök Willmann Mátyas, pénztárnok Wenk Benedek, ügyész Turszky Gyula, könyvtárnok Drach Antal.

Ivencz Ferenc volt prigl.-sz.-iváni községi orvos, f. hó 2-án végleg átköltözött Parabutyra, a hová 300 frt fizetés emeléssel, vagyis 700 frttal választott meg községi orvosá.

Bogyan r. kath. hitközsége f. évi febr. 26-án választotta meg Fuczin Márkot, volt szónai tanítót, kántortanítóvá. Végleges megerősítés végett az iratok már felterjesztettek az egyházi főtanhatósághoz.

A helybeli állami főgymnasium épülő új palatájának telke szűk levén, régtől fogva szóban forog a szomszédos Stebler-féle telek megvétele. Most a telek nagyjobbítás, mi egészségügyi s pedagógiai okokból egyaránt szükséges, irásban immár tényé vált. Ugyanis Trefort miniszter ur Stebler Lajos polgártársunkhoz sajtókezüleg levelet intézett, melyben a kívánt 13000 frt vételárat az állam részéről elfogadja. Minthogy e telek megvétele fele részben a város költségén történék, most még a közgyűlés hozzájárulása szükséges. Tekintve, hogy egy állam kényserhelyzetét a világon mindenki kihasználja, annál kevésbé vehető rossz néven, hogy Stebler Lajos, ki már is 5000 frtot lealkudni engedett, iparkodik háza kedvező fekvését kihasználni. Mint halljuk, az időközi lebontás folytán kárára esett házber-vesztés kárpótlására Stebler 500 forintot kért, azon elismerésre méltó ajánlat, hogy azt örök alapítványul teszi, s hogy annak kamataiban egy családbeli, esetleg más zombori főgymnasiumi tanuló részesíttessék. Hiszünk és reméljük, hogy e nemes város atyái annak idején nem fognak a saját fiaik érdekében szűkmarkuskodni akkor, midőn az állam a főtérre egy diszpalotát emel nekünk

és annak kellő fölszerelését és föntartását is a mi javunkra állandó gondjaiba veszi. A jótétemény illetendő méltánylásával tegyük magunkat újabb kegyekre méltóvá!

Bulkeszen Gotthardt Sámuel, volt dobsinai városi közgyám, jelenleg bulkeszi ág. ev. tanító, jegyet váltott e hó 3-án Rapp Paula kisasszonnyal, Rapp Jakab földbirtokos és a bulkeszi takarékpénztár vezérigazgatója kedves és mévelt leányával.

A kisbirtokosok országos földhatalintézetének megyebeli adósa f. március 8-án a megyeház kistermében fogják a március 15-iki közgyűlésre érdekképviseelőjüket megválasztani. Összes megyei tartozásunk az intézetnél 466,400 frt, tehát csak egy érdekképviselet küldhetünk; mert ¼ millió után mehet föl egy.

A zombori jótékony magyar nőegylet e hó 4-iki vál. ülésén elhatározta, hogy ez évi tancmúltságát ápril 11-én a Vadászúrtban tartja meg. A rendező biz. tagjai Esztergamy Borbála, Spitzer Róza, Birvalszky Zákó Maja, Kohut Ilka, Gräff Paula urnök. A pénztárnál Athanazkovits Erzsébet, Parsetics Fáni, Frendly Mihály lesznek.

Hymen. Herz Ede, ó-kanizsai lakos, földbirtokos és városi képviselő (és nem tanító, mint több lapban közölve volt) eljegyezte Dunaföldváról Berger Sámuel földbirtokos mévelt leányát Ellát.

Farsangi utóhangok. A palánkai kaszinó kalikó-estélye fényesen sikerült. A legszebb, legválogatottabb közönség tömte meg az új kaszinó épület csinos termét. A fényesen kivilágított nagyterem egyik sarkában a cukrázda, másik sarkában pedig a trafik díszes sátrai voltak felállítva; a harmadikban pedig a hideg konyha, míg a negyedikben gyújtó cigányzene, mely a talpalávalól liferálta bőségesen. Az olvasó-terem kávé- és tea-szalonnak volt átváltoztatva, a jatek-szoba pedig bor- és sörkoreszmának, végre a kávéház terme meleg konyhának, jobban mondva ebédlőnek szolgált. — Az egyes csoportok következőleg alakultak: I. Meleg konyha: Lindenmayr Gyuláné, Ivanics Adél k. a. (Vukovár), Payerle Flóra k. a. (Bukin), Iklódy Riza k. a. és Fürst Tonka k. a. — II. Hideg konyha: Trischler Károlyné, dr. Perlesz Edéné, Boros Ignác és Iklódy Giza k. a. — III. Cukrázda: dr. Potucsek Jánosné, Holczinger Róza k. a., Iklódy Irma k. a. és Kaufman Laura k. a. — IV. Trafik: Tillinger Sándorné, Stojákovits Milosné és Fürst Meláné k. a. — Bor: Schlott Károlyné, Perlesz Adolfiné, dr. Szommer Antalné, Hornicsek Mari k. a. és Csarsch Stefánia k. a. — VI. Sör: Spitzer Nándorné, Abelsberg Simonné, Payerle Irma k. a. és Bogyó Teréz k. a. — VII. Tea és kávé: Stojákovits Miklósné, Baeslits Sándorné, Kohn Móróné és László Anna k. a. (Illok), kik fáradsalmas buzgóáguk által általános elismerést vívtak ki maguknak. — Igen sok idegen is vett részt eme élvezetes estélyen; nevezetesen itt láttuk: Farkas Sándornét (Plávna), Tessényi Istvánét (Bulkesz), Payerle Jánosné (Bukin), Sorok Gyulánét (Szilbás), Parsetich (Plávna), Ackermann (Bács), Scherer (Hódság) kisasszonyokat, azonkívül Hódságról, Bukin, Pazna, Illok, Futtak, Bulkeszről s az egész környékről vendégeket. — A tánc reggeli 6 órákor ért véget s anyagilag is szép siker éretett el, amennyiben a bevétel az 500 frtot túlhaladja. — Legközelebb az atletikai klub és a dalárda fognak hangversenyeket rendezni. — t.

Rendőri hírek. Fratricsevits János hegyesi lakos szállásáról 18 db birkát és 4 db bárányt ellopott, a birkák közt egy fekete és 6 db F J bélyegű. — Simonovits Mátyas 30 éves, nős, 3 gyermek atyja, asztalos iparos, kőzép-termeű, gesztenye szőke, kissé himlőhelyes, lefelé pedrett bajuszú, ritka fogú, Ó-Becsén, báró Jovits Tivadar lakásán az irászatalt feltörvén, két db 50 frtos ellopása után megszökött. Temesvárig üldözött, de innét vagy a fővárosba, vagy Erdélybe vehette útját. — Felső-Kovilon Adamovits Maxim kárára zárt kamrájából annak alkulesccsal történt felnyitása után 26 kilo szalonnát, 2 drb sonkát, 2 db sertéselábat és egy oldal húst ismeretlen tettesek elloptak. — Ugyanott Micsics Istvánól 3½ oldal szalonnát 15 frt értékben elloptak. — Nikoletics Eremiától Gardinovecén egy paj. kanca ló, csillagos, jobb füle jegyes, bitangaságba vésett. — Zsótér Árpád Aladar János 23. gyalogezredbeli sorkatona igazolól könyvét Budapesten elvesztette. — Katáry András járeki lakos egy 5 éves, fehér szőrű, hátsó balcombján 51 bélyeggel ellátott tehénről nevére Mitrovic város által kiállított járlatot elvesztette. — Csók Albert almási lakos, mint eladó és Kalmár Márton tatabázi lakos, mint vevő nevén, egy vöröses, két éves, jobb füleire jegyes, h. jobbról A B bélyegű üszüröl kiállított járlatot vevő elvesztette. — Steinbach Albert és Lőrinc Sándor toloncok Nemes-Militicről Sztanisitra történt toloncoltatásuk alkalmával a kísérő elől megfuttak. — Pencz bajmoki lakosnak három lova és pedig: 1 fekete paripa, 5 éves, B. S. bélyegű, ért. 130 frt, egy 5 éves vaderas kanca B. S. bélyegű ért. 120 frt, és egy 2 éves fekete csikó B. S. bélyegű ellopott. — Rind Mihály topolyai lakos egy négy éves, sárga csillagos homloku, kanca lórol a Topolyán 620/84 sz. a. kiállított lólevelet elvesztett. — Zsikity Novak újvidéki lakos egy 5 éves fehér, jobb füleire jegyes, pofáján jobbról 11 bélyegű ökrörről szóló járlatát elvesztette. — Fábian Péter, Nikk Teréz szántóvai kintornásnöknek 60 frtos kintornájával és igazolási jegyével megszökött.

Irodalom.

Molnár István a budai királyi vincellérképezde igazgatója s a „Borászati Lapok” szerkesztője előzetes felhívást adott ki a „Szölművelési Kávé” című népszerűen — kérdések és feleletekben — irt s rajzokkal ellátott szölszeti szakkönyvre. A legtöbb ismeret igénylő foglalkozás kétségen kívül a szölművelés s éppen e tekintetben azon saját tapasztalat áll előtünk, hogy hazánkban, hol 912,000 szölbirtokos s két hárommennyi szölműnkás él a bortermeles után — a szölművelés nagyközönségünknek ma is észszázados szokások szerint eszközöltetik s így értelmes szölbirtokosaink jóakarata, a haladásra és okserűsre irányzott igyekezete a szölművelésben török meg, kik a szölnök tulajdonképeni művelőit képezik s

kik — kevés kivétellel — nem sokat haladtak. A 4 nyomott iv tartalommal bíró s ábrákkal ellátott könyv ára és pedig: 1 példány 40 kr. 10 péld. 3 frt 50 kr. 100 péld. 30 frt. Könyvtárosoknak készíttetés mellett 10% rabatt adatik. Megrendelések és az előfizetési pénzek lehetőleg március hó elejéig beküldendők.

Színház.

F. hó 3-án, kedden Sardou hírneves vígjátéka „Váljunk el” adatot feltűnően csekély számú közönség jelenlétében. Most már igazán nincs szavunk a zombori publikum izléséhez; az operettet sokalja, a népszínmű nem tetszik, a vígjátékot még ha Sardoutól van is nem nézi meg. Ugy látszik Zomborban elegendő volna 2 hetes szezon. A darab előadásában különösen Kaczér Nina (Cyprienne) s Tiszai Dezső (Des Prunelles) distinguált játékaik érdemel említést. Kaczér Nina nagy, nehéz szerepét jól tudta, de úgy látszik helyell-közöl kifáradt a sok beszédben; némelykor hiányzott beszédéből az, amit a francia eszpritnek nevez. Tiszai ezuttal nem bizonyult kifogástalan szalon színésznek; némely jelenete nagyon markirozva volt; kitért belőle a buffo komikus. Liptai igen rosszul volt disponálva; a kétségtelenül nehéz és mindamellett nem rokonzenves szerepbe nem tudott lelket önteni.

Szerdán Rákosi énekes vígjátéka a „Szélháziak” került színré, igen sikerült előadásban. Az est főnyújtóját Nikó Lina játéka képezte. Rózsa Rózsa a zsidó asszony szerepében ez uttal bevált, meg is tapsolták. Fenyéri, Püspöki, Tiszai, Lénárdné, Kuthyné, Kaczér Nina teljes sikerrel játszottak.

Szombaton Nikó Lina kedvelt művésznök jutalomjátékát a „Kék szakáll” vígjátékát adták. Sok sikert kívánva hozzá, felhívjuk a közönségnek a szokottnál nagyobb részvétét. De Zsó.

Zombor, 1885. évi febr. hó 1-én.

Megyénknek minden városában van már hírlap, s azok közül egyik-másik következetesen fel is dolgozza a helyi érdekek körül felszínre vetődő eszméket. Viszont még a gyengébb megyei lapokról sem lehet azt állítani, hogy gazdasági érdekek tárgyalása elől hasábjait elzárják. Ez annál természetesebb, minél inkább köztudomású az a tény, ha megyénknek összes érdekei közül leghatékonyabban parancsolja a pártolást és figyelembe vételt a közgazdaság. Ez ma már a többi tudományhoz bátran arányosítható irrodalommal rendelkezik, ami bizonyosságul szolgálhat annak, hogy ezen a téren nekünk magyaroknak sem szabad az öröklött nézetek sötét útvesztőiben tapogatózoznunk. Egyrészt ezen sokoldalú feladatok, másrészt megyénk túlnyomólag mezőgazdasággal foglalkozó közönségére való tekintetek parancsolták, hogy legfontosabb kérdéseink, a gazdálkodás, ne legyen más, társadalmi vagy politikai helyi lapjainkban mint túltelék megtűrve; hanem rendelkezék egy saját céljaira alkotott irodalmi — bár szerény — közzeggel.

Ezen feltölgés győzelme teremtette meg a „Gazdasági Értesítő” című havi folyóiratot, melynek 1-ső száma Rombay Dezső buzgó egyleti titkár szakértő szerkesztésében az imént jelent meg.

Nagy szükség van nálunk ilyen organumra. Hisz legveszedelmesebb ellensége minden észszerű gazdasági reformnak éppen az a szerencsétlen és nálunk mélyen meggyökerezett nézet, hogy a gazdának tanulnia kell, mert a gazdaszat nem theoria, hanem praxis.

A gazd. egyesület méltányolva megyénk gazdálkodó közönségének ezen egyszerre ki nem írható bal meggyőződését, oly médozatokról gondoskodott, hogy legalább egy havonként megjelenő szaklapocska juthasson a megye gazdaszati viszonyairól, és a nagyvilágnak nálunk is értékesíthető tapasztalatai felől, gazda közönségünk kezébe.

Bölcsen intézte el az egyesület ig. választmánya, hogy első sorban azokkal kedveltessük meg a gazdasági okulást, akik eziránt való jó hajlandóságuknak az egyesületbe lépés által már jelét adták; levén a tagok számára ezen lap ingyenes.

Ezek bizonyára eltölgják hinni egy mondasra azt, a mindennél igazabb igazságot, hogy: szerencsétlen ember az, aki mindent maga akar tapasztalni. Minden tapasztalás több-kevesebb kárral vagy mulasztással kapcsolatos és így a gazda, akinek ezertelét kell tudnia, ha nem értékesíti a maga javára, másoknak tényekben beigazolt tapasztalatait: körül belől olyan balgaságot követ el, mint az követne, aki azt hinné, hogy a jó orvosnak, mielőtt azzá lenne, a világ minden betegségeit végig kell szenvednie.

Midőn megyénknek sok téren buzgólkodó alispánja, a gazdasági egyesület elnöke, e folyóiratnak megindítása iránt az indítványt meg tette, bizonyára lekötölte gondoskodásával mindazokat, a kik az öntudatos és korszerű gazdálkodásnak megállapított elveit megyei viszonyainkra alkalmazni már rég óhajtották. Fokozza ezen elismerést azon ügyes kombináció, melylyel e lap kiállítása sem a gazd. egyesületnek, sem a tagoknak külön költségre nem kerül, a mennyiben az újság költségeit az eddig elhasznált nyomda-pénzek fedezik.

Mindezekből látható, hogy ezen igénytelen lapocska, mint a nehéz gazdasági válság közepette sokszorosan indokolt újítás, jótékony pezsdületet szándékozik a gazdasági egyesület beléletébe vinni s a távolabb lakó tagokat havonként úgy az egyesület sorsa felől, mint a gazdának szükséges és hasznos sakkérdések iránt tájékoztatni. Ha az értelmesebb gazdák és mindazok, akik ezen részben való haladásunk ügyét szívükön viselik, szives támogatásukban részesítendik: akkor bizalommal és a siker jó reményével nézhet a lap feladata elé; és mi hisszük, hogy a jó eredmény nem fog elmaradni. Egy zombori gazda.

Népszerű gazdasági felolvasások Adán.

— Tartotta Szobonya Bertalan, gazdasági iskolai igazgató. —

II.

Legutolsó felolvasásban felállított tételek első és legfontosabb pontja volt az, hogy

„Termeljünk sok és jó takarmányt, hogy sok marhát tarthassunk, és ezen sok marhát jól tarthassuk.”

Ez az első és legfontosabb szabály, e nélkül a gazda nem boldogulhat; e nélkül azon végcélját, hogy földjét a termékenység lehető legmagasabb fokára emelje, s ebből a lehető legtöbb hasznot huzni képes legyen — el nem érheti soha.

A sok és jó takarmány neveli az állat testét, teszi izletessé a húst, a tejet; a sok és jó takarmány neveli a juh gyapját, az teszi nagygyá és erőssé testét, az viszi véghez azt, hogy a hasas állat jól kifejlődött nemzedéket hozzon a világra; a sok és jó takarmány gazdagítja a trágya halmokat is, pedig ez a gazdaság tükré, ez az, a melyre elmondhatjuk, hogy e nélkül gazdálkodni nem lehet. Mert minél táplálabb takarmánnyal, eledellel él valamely állat, annál erőteljesebb annak trágyája; azért legerőteljesebb, legértékesebb a hízó marha, göbölly hulladéka, mert annyi sok és jó eledelt — még gabna féleket is — étetünk fel evvel.

A soványan tengő, ősi szalma, polyva és rossz tengeri száron rágódó állatnak, a trágyája is csak sovány, csak rossz és csak szegény leend.

A sok és jó trágya adja a gazdának a bőterméseket, az ad a mezei munkásnak kenyeret bőségesen, az jutalmazza nagy kamattal a gazda fázadozását.

Kenyérre és húsrá van ma szüksége a napszámosnak, az iparosnak, a gyárosnak, a kereskedőnek, a földművesnek úgy mint a katonának, szóval mindenkinek, a ki él és mozog, a ki eszik és iszik; — figyelmezzünk tehát ez első szabályra, hogy a kenyérből jusson mindenkinek.

Ha e szabályt lelkiismeretesen követjük és megtartjuk: tartalék tökéinket öregbitjük, melyeknek jelenléte minden gazdánál feltétlenül szükséges. Ha sok marhánk van, mindenkor biztosabban kimenekülünk a hirteleni pénzüszükségből, mintha a sok marha helyett sok buzánk volna, melynek sem ára, sem kelete nincs. Pedig tudjuk, hogy ha erősen kell kinnálni a gabonát, akkor az árat a kereskedő szabja meg, s nekünk engedni kell; — de ha sok és jó marhánk van, messze földről felkeresik azt vagy a végett, hogy a fajtájából szerezenek, vagy a végett, hogy a mézszárszékre vigyék. Szóval a sok és jó tartott állat ugy szerepel a gazdánál, mintha egy jó osumó pénze volna a tak pénztárába elhelyezve, mindenkor hozzá nyulhat, mert a jó marhának ára mindig van. Hiszen, ha csak a mi vásárlainkat nézzük is, mit tapasztalunk; azt, hogy jó marha vajmi kevés van! Szép állatokat pedig e gazdag vidéken hirtől is alig ismerünk. Egy-egy jobban táplált tehén, mely kissé feljavítva s megtisztogatva kerül a vásárba — már feltűnést kelt, csoportosulva nézik az emberek és csodálkoznak rajta, hogy mily árban kél el. Ismétlem tehát, hogy marhánk számában egy eleven takarékpénztárra teszünk szert, melyhez a szükség és megpróbáltatás napjaiban mindenkor hozzá nyulhatunk — szükség esetén egy részét eladhatván marháinknak.

Mivel pedig a sok és jó karban levő marha tartáshoz, a kellő jó takarmányt előteremteni gondot ad; és mivel e számos marhát, ha azt akarjuk, hogy trágyáját ne az utakon s a legelőn hullassa szét, hanem összegyűljön az a lehetőség — istállóknak tartanunk, vagy a szabad mozgás és tiszta levegő szempontjából bizonyos körül korlátozott helyiségekben: az istállózáshoz szükséges takarmánynevekről kell egyet s mást elmondanunk.

A gondviselő Isten bőséges erővel, kitűnő termékenységgel látta el e szép hazát Magyarországot, s legkivált annak östermekénységű alföldjét, hol a délibáos rónaságon mint a tenger hullámzik a rengő arany kalász. A leggazdagabb vidék, a mindenféle növénytermelésre legháladosabb talaj pedig ez a miénk, itt, a Tisza és a Duna közt elterülő rónaságon van.

E két hatalmas folyó, Isten tudja mily rég idők óta, folyton rakja s rakta le ezen anyagokat, melyek a talaj termő erejét képezik. Az egész vidék, alig valami csekély kivétellel, áradmány talaj, azaz olyan, melyen a vízlerakódás képezi a talajtermő réteget, példa erre városunk, hol, ha gödröt ásunk 1 méternél is mélyebben, folyton termékeny fekete földre találunk, telve csigákkal, elkorhadott növényi levelekkel, melyeket mind a víz rakott itt le hajdan, talán akkor, mikor még e szép ország az „édes vízű tenger” nevével viselte.

Ily erőteljes, ily kitűnő földön nagyon jó takarmányt fog adni a zabos búkköny, a lucerna, a baltaim; de mindenek felett jutalmazó takarmány a sűrű kukorica, több szakaszban vetve egymásután, hogy folyvást zölden étetessék, s mivel oly szerfelett sokat ad, lelkiismeretlen dolog azt állítani róla, hogy drága takarmány, mert valóban, ha olcsó és jó takarmányról lehet szó, akkor csak a zöld tengeri, csalamádé az, mely e nevet méltán megérdemli. De vannak még zöld és száritható takarmányaink nagy számban; első sorban csak a zöldekről szóljunk. Ilyen mint említém:

1. A zöld tengeri, csalamádé.
2. Az őszi búkköny.
3. Az őszi borsó, együtt vagy külön, de mindég rozsszal keverve.
4. A zöld rozs is nagyon jó korai takarmány.
5. Az őszi repce, jó földbe vetve augusztusban, lehetőleg olcsó s a legkorábbi zöld takarmányt adja.

Ezek mind oly takarmányok, melyekkel ismétlem, hogy gyöngyben kilehet a marhát nyaraltatni istállón is. Különösen, ha a zöld tengerit nagyobb mértékben fogják termelni, megfognak győződni, hogy legettetés nélkül is lehet szép és hasznos jószágot tenyészteni. A zöld tengerit késő őszi éteheti a gazda s ha esetleg ekkor sok maradna fenn, elrakja szépen gödörbe s besavanyítva, kitűnő téli takarmányt kap. De ezzel nem azt mondom, hogy a sűrű kukoricán kívül egyebet ne termeljen a gazda; sőt határozottan természetesen emellett okvetlenül lucernát, zabot, búkkönyt s több féleket, melyeket télire eltehet.

Ime, mily szépen kilehet tartani istállón is a marhát. Ahol pedig gazdagon etetjük azt s nem engedjük, hogy a kopár mezőn éhen-szomjan bolyongjon, hanem oda törekszünk, hogy növekedjék erőben, hushab s hogy tejljen bőven a mi gyarapodásunkra, s összegyűjtjük szépen s visszük oda a trágyát, a hóvá

kell, t. i. az okszerűen készített trágyahalomra: ott a szorgalmat, a fáradságot és azon számítást, hogy ezután inkább marhatartás vagy tenyésztésre töreksszem — az Isten áldása, a jólét és boldogság koszoruzza.

Az eddig elmondottak kiválólag a nyári takarmányozásra vonatkoztak. Minthogy tisztelt gazdátársaim közül kérdezhetné egynémelyik, hogy „hát a télen mi történik?” szükségesnek látom, hogy erről is megemlékezzem röviden, minthogy céloom ezen felolvasás kapcsán még az ajánlott növények egy némelyikéről bővebb és részletesebb ismertetéssel szolgálni.

A téli takarmányozást nevezetesen elősegítik azon takarmánynövények, melyek fennebb említve voltak, hogy télire elrakhatók, első sorban, ha van a „jó réti széna”, mert ez a koronája a takarmányoknak, de csak ugy, ha „jó”, azután ott van a zabos búkköny, a lucerna, no, még a miről nem szóltunk, de a mely megérdemli, hogy bővebben foglalkozzunk vele: a répafélék, főleg s burgundi répa, mely megbecsülhetlen növény, jó földben, jól művelve 2—300 mm. takarmányt is ad a jó gazdának.

Hol a tarlórépa megterem, vétek elmulasztani, ha a talaj s időjárás termelését megengedik.

De van még egy nagyszerű növényünk nekünk, mely ugy télen mint nyáron is kitűnő takarmányt ad, mindjárt kitalálják tisztelt gazdátársaim, mert én szerelmes vagyok e növénybe, s ez a sűrű kukorica, besavanyítva télire; — ez azon takarmány, melyet én egy színvonalra állítok a burgundi répával, sőt még többre becslöm, mert olcsó, mert alig kerül valamibe s mert a földet ki nem húzza.

Téli takarmányaink közt helyet foglal az említettek kivül az árpa, a zab, a köles s búkköny-szalma is. Őszi szalmát, polyvát csak répa, burgonyafélékkel keverve, összevágva, fűlesztve, esetleg egy kis sósvíz és darával meghintve, lehet haszonnal etetni.

Ime tisztelt gazda közönség elősoroltam lehetőségig azon takarmányféléket, melyeknek termelésre nézve előnyös, hasznos lehet, mind a nyári istállózást, mind a teletetést illetőleg.

Vannak köztük olyanok is, melyeket eddig még tán névről sem ismertek, de eljő az idő s maguk is vetni fogják.

De ismerik közülök a lucernát, a zabos búkkönyt, a zöld rozsot, a sűrű kukoricát, a répát, burgonyát, miveljék csak ezeket jól, alkalmazzák csak kellő helyen és időben, meglássák, meg leszen fáradságuk és szorgalmuk jutalmazva.

E növények művelésével közelebről akarom a t. gazdaközönséget megismertetni, miután a közlegelők felosztása elhatározva van; ez pedig kizárja azt, hogy a legelőre kihajtsuk a marhát; a kaszállót pedig a gazda kaszállói akarja, ha van neki; a legelőből reá eső részt pedig nem akarhatja leelegettetni, mert hiszen az valóóság vesztegetés lenne. Lucernássá kell tehát alakítani azt, — szóval, miután nincs hová hajtani a marhát — nem tesz semmit, otthon kell tartani, istállón etetni; nem oly nagy baj az, mint látszik, csak egy kis értelmes szorgalom kell hozzá.

Ha nyáron meleg az istálló, árnyékos helyre korlátot csinál a gazda, kialmoz bele, sőt az istállóból is bele hordja a trágyát — hadd tapossa össze a barom, ugy nem szárad ki, ugy érik jól össze. Azután, ha víz van közelben, elhajtja marháját a figyelmes földmívelő, hogy az állatnak mozgása is több legyen.

Egy-egy istállózott marha megad évenként 10 szekér trágyát, míg a legelő marha csak 5 körül: ebben rejlik a dolog bibéje, ezért kell istállózni, meg azért is, hogy csengő bengő sovány állat helyett kövér, erőteljes marhára tegyünk szert, mert „a jó marha a gazda cimere.”

Ezek után azon édes meggyőződés fogamzott meg lelkemben, hogy az elmondottak után elismeri — ha csak részben is — a t. gazda közönség, hogy a takarmányozás s az istállózás ma már oly fontos kérdés, hogy ezzel, akár tetszik, akár nem tetszik, alaposan foglalkozni kell. A tengerentúli vidékekről oly óriási mennyiségű gabonát zúdítanak a világ piacaira, hogy a mi termelésünk most már szóba sem jő. A föld, melyről ezen sok gabona ide származik, először roppant terjedelmű, igen olcsó, sőt a legtöbb esetben ingyenes, s a mellett kitűnő termő erejű; a szállítás oly olcsó, hogy pl. míg nálunk, — de egész Európában is — egy mm. búzát pl. Temesvárról Budapestre 92 krért szállítanak, addig Amerikából a hajók azt az ezer meg ezer mértföldnyi utat, illetve pl. egy mm. búzát, negyedrésznyi áron hozzák el Budapest, Bécs, London vagy Párisba. Ha még ehhez hozzávesszük azt, hogy ha ott egy farmer (földműves) 4—6 évig kihasznál egy 1000 lánnyi területet, tetszése szerint húzódhatik odább egy még szűz földre, anélkül, hogy ő ezen területére valami nagyobb öszszegyet fizetne: beláthatjuk, hogy nekünk a takarmánytermelés és állattenyésztéshez kell folyamodnunk, mert búzát más országok olcsóbban állítanak elő, mint mi, s azokét jobban megveszük — habár nem olyan kitűnő is az — de a hustermelés jobban kereset s az állatok az amerikaiaknál sem nőnek hamarabb, mint nálunk, s ott is, Európában is mindinkább igyekeznek az emberek jobban élni, azaz több húst enni, tehát ezt folyton keresik s a jó marhának mindenkor van tisztességes ára.

Át kellene tehát térni ezek után a takarmányok legelésejének termelési módjára, azaz azon okszerű eljárásra, melylyel pl. a lucerna művelése összekötve van, nevezetesen a talaj előkészítésére, annak trágyázása, mélyítése, szántása, vetése s egyéb módozataira, — de mielőtt ezt tenném, hadd szóljak még pár szót azon általános elvekről, melyet ugyan minden gazdának tudni kellene, a mint hiszem is hogy tudunk mindnyájan, de hátha volna egy-két olyan gazdátársunk is jelen itt, aki talán ellenkező véleményen van velünk, — tehát a vetőmagra vonatkozólag fogok röviden szólni.

A tavaszi vetéstől márcsak alig pár hó választ el, ezért szükséges elmélkedni a legtöbb dologról, a vetőmagról, melyet mondom, lehetnek gazdák — kik csak mellékes dolognak tekintenek.

Sajnos, még mai napság is sok gazda azt hiszi, hogy vetésre jó akárminő mag is, sőt a rostaalját is elvetik ugy suttymban, azt híven, hogy azt a hálados földet meg lehet csalni, nem gondolván meg,

hogyan csirából, csak satnya nemzedék származhatik.

A vetésnél első és legfőbb feladata a gazdának oly magot kiválasztani s alkalmazni vetésre, mely egy erőteljes nemzedék csiráját hordja magában. Ily mag pedig csak az olyan, melyben a csira ép, egészséges, és csak szunnyadozik; — a liszt pedig eleget mennyiségben van jelen.

Hogy ez csakugyan így van, elég lesz a magról illetve a csiráról és a magban levő liszt szerepéről röviden szólni.

Mi tehát az a csira? Kérdezhetné a t. g. közönség? A válasz igen egyszerű nem egyéb, mint maga a növény, a legfiatalabb korban, és csak ébredjen fel szunnyadó állapotából az anyaföldben, növekedni kezd s az élető napugárt keresve, csakhamar megjelenik a föld felületén, mint erőteljes új nemzedék, ha jeles, egészséges magból kelt; de vézna, nyomorult, ha cse-nevész mag volt pihenő helye.

Már mi az a liszt a magban, kérdezik tovább? — a csirának tápláléka addig, míg a további tápkészítő szerveit, a leveleit a föld felszínére nem hozta s azokat az a jó napsugár zöldre nem festi.

De a bőkezű természet, az isteni gondviselés jó-sága, még ezzel nem elégszik meg, hanem gondoskodásában tovább menve, annyi lisztet halmoz fel a magban, hogy azután is, ha esetleg az időjárás kedvezőtlenre változik és a fiatal levélkék nem lennének képesek a szükséges tápanyagokat elkészíteni, készletben álljon még a magban, liszt alakjában annyi tápanyag, hogy a fiatal növényke a kedvezőtlen viszonyokkal dacolhatva — tovább fejlődhesse.

Ha ezeket tudjuk, könnyen felelhetünk e kérdésre: minő magot alkalmazunk tehát vetőmagul?

A vetésre alkalmas mag csak az olyan, melyben a csira ép, egészséges és a mellett annyi liszt van a magban, hogy a felébredt csira, a föld felszínére kinöve, leveleit kifejtetheti és még ezután is marad annyi liszt, hogy kedvezőtlen időjárás esetén, a fiatal növényke a lisztből kész tápanyagot vehet fel s tovább növekedhetik. Ha azonban a liszt kevés a magban, akkor a föld felületére kinőtt növényke kedvezőtlen időjárás esetén tovább mitsem növekszik s fejlődésében napokig, sőt betegig hátravetve, a termés kétséges leend; pedig mint jól tudjuk a gazdának már a vetésnél kell magát a jövőre biztosítani, mert hisz úgy is elég eshetőségek van kitéve termé-nye, míg az a magtárba kerül.

Válasszuk ki tehát a vetésre a sok mag közül azokat, melyekben a csira teljesen kifejlődött, ép, egészséges és kamrájában — lisztartójában — a tápanyag készlet lehetőleg nagyobb mennyiségben van felhalmozva.

A kiválasztás igen könnyű, mert hiszen a mag külsőleg elárulja mit rejt magában. Az összeaszott apró magról, bizonyára senki sem fogja gondolhatni, hogy erőteljes sarjat rejt magában és biztosan következtetheti, hogy a kamarában kevés a liszt s nem lesz elegendő a sanyaru idők beálltával. A nagy, duzzadt szemű, sima felületű mag ellenben, mindenképpen biztosítékot nyújt és az eshetőségekkel szemben a gazdát jobban biztosítja.

A legnagyobb, a legtökéletesebb magvakat a gazda rostálás által kiválaszthatja, de arról, hogy a magban levő csira ép, egészséges-e, csak csiráztatás által győződhet meg. A vetés előtt tehát a csiráztatást — különösen vásárolt magvaknál — elmulasztani soha nem szabad, sőt saját termelte magvakat is szükséges lesz bizonyos körülmények között a vetés előtt csiráztatni, pl. ha a gazda több éves magot vet el, vagy a betakarításkor a termény nem egészen szárazon dorpatott be, vagy ha a kiesélt mag szívós, nedvesen került a magtárba.

Arról, hogy az elvetendő mag csiraképes-e, igen könnyen meggyőződhetünk bárki is. Vegyen egy flanel darabot, nedvesítse meg s hajtsa össze kétrétűen, azután olvasson ki 100 vagy 200 magot, de nemesek a javát, hanem úgy, amint jön — tegye vízbe s hagyja ott reggelig, amikor a flanel egyik belső lapjára ott helyezze el azokat, hogy mindegyik külön fekdjék, azután hajtsa össze a flanelt s egy tányérba, melynek fenekére egy kis vizet önt, helyezze el és tegye sötét helyre, hol a hőmérséklet legalább 15—16° legyen.

Ezután naponként megvizsgálva, a kicsirázottakat kiszedi és megszámlálja, azután 4—5 nap múlva (bizonyos magvaknál pár hét múlva) összeolvassa a kicsirázott magvakat és meggyőződik arról, hogy a vetésre szánt magja kellőleg csiraképes-e?

Az egyes magvaknál következő csiraképeséget követelhetünk, illetőleg megelégedhetünk, ha:

Fümagvaknál 55—60%, gabonaféléknél 85—90%, lucerna lóhernél 70—80%.

A csiraképeségre főleg a magtisztaságra kell a főgondot fordítani. Tiszta az oly mag, mely oda nem tartozó szemetet, gyom s egyéb idegen magvakat s üszög vagy rozsdá gombákat nem tartalmaz.

A tisztaságra tehát meg a csira képeesség mellett is nagyon ügyelni kell, mert a gazda nagyon csalódhatik.

Ezek voltak azon pontok, melyekre általánosságban akartam a t. g. közönség figyelmét felhívni; s miután az idő előre haladt s miután rajtam kívül még más egyének is vannak, kik a mult alkalommal felvett fonalat tovább fűzni óhajtkák, s azon nemes cél megtestesítésére törekszenek, hogy itt a gazdákra nézve oly fontos gazdakört, gazdasági társulást létesítsék; midőn tehát én őszinte köszönetem fejezem ki azért, hogy becses figyelmekkel megajándékoztak szívesek voltak, ismételtlen kérem, hogy a gazdakör megalakítása érdekében felhangzó szavakat lelkiükbe véssé, annak értelmében járjanak el.

A testmozgás befolyása az egészségre.

Egy a stuttgarti polgár- és iparegyesület tagjai előtt dr. Jaeger Gusztáv által tartott nyilvános előadás kivonatának németből való fordítása.

(Folytatás.)

A kinemelégitő testmozgás nemcsak a főnebb említett keverési arányon, de a szövetek fizikai saját-ságaiban is fog változást előidézni. Ez utóbbiak közül a legfontosabb az idegek és izmok ingerlékenysége,

mert ettől függ a testi és szellemi munka gyorsasága és élénksége, attól az érzékenysége és minden az anyag-változások és mozgásokra vonatkozó folyamatok élénksége. Már főnebb láttuk, hogy a víz és zsír lerakódás csökkentik az ideg ingerlékenységét, a mi már azon okból is közvetlenül beáll kinemelégitő testmozgás esetén, mivel a hosszas nem használás is kisebbíti azt, mint az elmetszett idegek és izmok esete bizonyítja.

A rugalmasság a második fizikai tulajdonság, mely testmozgás hiányában károsan fog megváltozni, és pedig azon testrészek rugalmassága, a melyek az idegek és izmok által kell, hogy mozgattassanak. A testi munkaképességet illetőleg ezen csökkenés sokáig állólózott állapotoknál az oly sokszor megfigyelhető merevségben nyilvánul. Veszedelemesebb a véredények falazata és a tüdő szövetjének rugalmasságában föllépett csökkenés, mert ezek ily módon munka és a betegségek iránti ellenállás képességükben rövidítettnek meg. Epen úgy mint a guttapercha cső, a véredény rendszer is ha hosszas ideig van nyugalomban, elveszti rugalmasságát, megmerevedik és törékennyé lesz. Ekkor elégtelenül képes csak a betegségek elleni reakció és a foglalkozás különbségével járó vérelosztás változásainak szükségletét kielégíteni, a teljes törékennyé beálltával pedig a leginkább az agyban föllépő halálos szélhüdések föllépését engedi meg. De a tüdő és a véredényrendszer rugalmasságának csökkenésével az anyagcsere élénkségében veszítve, megkezdődik a víz és zsír lerakódása, melynek eltávolításánál a két szerv oly nagy szerepet visz.

Ha a hiányos testmozgás minden eddig fölemlített káros hatását összefoglaljuk, azon eredményre jutunk, hogy azok meglehetősen azonosak azokkal, melyeket általában a vénülés következményeinek szoktunk tekinteni. Azon általános nézet tehát, hogy ezen bajok az öregkor következményei volnának nemesak hogy egészen hamisak, de épen mivel ezek kikerülhetetleneknek tartatnak, igen veszedelmesek is. Es hogy megmutassam, hogy azok igen is kikerülhetők, hogy azok csak a helytelen életmódnak következményei, meg fogom mutatni, hogy miképpen ellensúlyozza a testmozgás azok föllépését.

Ha az eddig kifejtettek valósággal megfelelnek a testmozgás hiányának hatásaival, akkor a testmozgás rendszer gyakorlása azzal épen ellenkező hatást fog szülni. Célszerűbb lesz azonban ezzel egy kissé bővebben foglalkozni, mivel csak így vonhatunk ki belőle gyakorlati szabályokat.

A keverési arány megváltozásánál első helyre ismét a viztartalmat tesszem. A testmozgás a víz elválasztás három útja közül a bőr és tüdőn történő kiválasztásra gyakorol legfőltűnőbb módon hatást. Már a mérsékelt mozgás is növeli a lélekzés vétel számát és így a tüdő belső felületén végehez menő kigőzölést, és a mint a mozgás mindinkább erősödik, nemesak az előbbi hatás nagyobbodik megfelelően, hanem előbb-utóbb izzadás is fog hozzá csatlakozni. E részben igen elterjedt az a téves nézet, hogy az izzadástól azért félnek, hogy nagyon is könnyen meghűlnek míg az izzadás tart. Az izzadás megszűntével míg a test még nedves, természetesen igen könnyen hűlhetünk meg, de csakis úgy, ha azon minden kocsis által ismert szabályt nem tartjuk be, hogy izzadás közben nem szabad a mozgást rögtön beszüntetni, hanem lassanként kell a nyugalomba átmenni, és a mérsékelt mozgást mindaddig folytatni, míg a tüdő és szív működése fölhevülése le nem csillapodott és az izzadás meg nem szűnt — ez történik a lovak járatásánál is. Ezen előítélettel szemben nyomatékosan figyelmeztetik arra, hogy az izzadás kitöréséig fokozott testmozgás a test keverési arányának, helyreállításának a legalkalmasabb, tehát a legedzőbb módja is.

A württembergi iskolák tornarendszere azon igen helyes alapelvekből indul ki, hogy fődolog a tornázásnál az izzadásig fokozott fölhevülés előidézése, a mi természetesen nem a módszertől magától, hanem inkább a gyakorlatok erőssége és tartósságától függ. Tudva azt, hogy a stuttgarti hét gimnáziumban tartott torna-órákban a tornatanító intézet igazgatója a mozgás nagyságát illetőleg sokkal többet követel az intézet többi tornatanítóinál, több tanítványom segítségével összeolvastam a nevezett gimnáziumokban az utolsó 11 év alatt történt összes iskola mulasztásokat, 286 osztályról volt 1.3 millió tanítvány-nal (a tanulók és a napok számának sorozata), ezekre összesen 69.656 mulasztás lett összeolvasva. Elválasztva az említett igazgató által a tornázásban tanított osztályokat a többiektől, azokra 3,33% ezekre pedig 3,98%-ot találtam. De mivel $3,33 : 3,98 = 100 : 119,5$ kitűnik, hogy az erősebben tornázó osztályok 19,5% kal kevesebb iskolamulasztással bírtak a többiek-nél a kérdéses 11 év alatt. Már előbb utaltam arra, hogy az iskolamulasztásoknál legfontosabb tényező a meghülés, és nem habozom kimondani azon meggyőző-désemet, hogy a főnebb említett két százalék közötti különbség főképen ezen betegségek tetemes csökkenésével hozható összefüggésbe, hogy tehát az erős iz-zasztó erősebb testmozgás hatása a meghülések elleni ellenállási képesség növelésében, vagyis a test edzésében áll. De valahogy nem szabad azt hinnünk, hogy a testet fölösleges viztartalmától oly könnyen meg-lehet szabadítani, mint például a szivacsot, mert a test folyton újra és újra magába szívja a táplálkozás vizét. A testmozgásokat addig kell újra és újra ismételnünk, míg befolyása következtében a szövetek víz-főlszívóképessége a rendes állapotra nem csökkent, ez pedig sok időt kíván és végelemzésében még most sincs kiderítve ezen csökkenés oka.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

Kiváncsának. Levelét nem találtuk közérdekűnek; azért is átküldöttük a szomszédos, ahová beszél. Mi nem kezdhetünk vitát vele; mert magunk és közönségünk érdekében tisztességes hangot kell tartanunk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

Zombor. 1885. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

HIRDETÉSEK.

Földbirtokosok figyelmébe.

Az angol-osztrák bank rétgazdasági igazgatósága

a csürughi öblözletben fekvő rózsahófi részletében levő legelőjét 100 holdként szarvas-marha és birka legeltetésre hasznosítani adja. — Bérleti kivánók szíveskedjenek a bank-nak a helyszínen levő ispani hivatalához fordulni, — hol is az egyéneknéki felosztás, valamint a térképek is mindenki által betekínthetők.

A jelen évre szarvasmarha, birka és disznó legeltetésre még hasznosítandóba ve-hető 2038 kat. hold a mosorini, 132 kat. hold a titeli és 992, valamint 332 kat. hold legelő a villovai és szt-iváni öblözletben.

Írás- vagy szóbeli tudakozványokra készségesen felel az Újvidéken lakó gazdasági igazgató

HAJ SAMU ŰR.

Levelbéli megkeresésekre rögtön kimerítő válasz küldetik.

Hirdetmény.

Alólírott elüljáróság részéről ezennel köz-hírré tétetik, miszerint a karavukovai rétségben levő mintegy 1200 holdat tevő ugynevezett „Sugovica” nádas-füves birtokrész ezutánra le-gelőnek hagyatván, arra mint jóminőségű réti legelőre szarvasmarha bocsájtatik, darabja után egy hónapra fizetendő ötven krajcár legelő bérért.

Bővebb felvilágosítás alólírt előjáróságnal kapható.

Karavukován, 1885. évi március 2-án.

A községi elüljáróság:

Szalay Frigyes m. k. Schmiéd József m. k.
jegyző. (3-1) bíró

Hirdetés.

A „Jankováci I-ső önszegélyző szövetkezet” folyó évi február hó 15-én tartott rendkívüli közgyűlésében, ezen társulat feloszlását hatá-rozta el oly módon: hogy az működését folyó évi március hó utolsó napján beszünteti; egy-uttal dr. Boromisza Tibor, Gyetvay András, Morova Károly, Hutovits Adalbert és Hollän-der Jakab urak lettek felszámoló bizottsági tagoknak megválasztva, ezen közgyűlési hatá-rozat a netáni hitelezők, és érdekelt feleknek ezennel köztudomásra hozatik.

Kelt Jankovácon, 1885. február 22-én.

A jankováci I-ső önszegélyző szövetkezet igazgatósága.

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán Priglevica-Szent-Iván községében megürült község-orvosi állomásra, melynek betöltése céljából megejtendő választás határidejéül 1885. évi április hó 18-ik napjának délelőtti 10 órája Prigl-Szent-Iván község-házához tüzetik ki, ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állomással 400 frt készpénz fizetés és 30 kr. nappali s 60 kr. éjjeli látogatási díj van egybekötve.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást el-nyerni óhajtkák, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a ér-telmében, úgy nemkülönben a magyar és né-metnyelv bírását tanusító okmányal is felsze-relt kérvényeiket bezárólag 1885. évi ápril hó 13-ik napjáig ezen szolgabíró-sághoz be-nyujtsák, mert később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Apatin 1885. február hó 21.

3-2

Ribiczey,

szolgabíró.